

ZAKON
O UDŽBENICIMA I DRUGIM NASTAVNIM SREDSTVIMA ZA OSNOVNE I
SREDNJE ŠKOLE U ŽUPANIJI POSAVSKOJ

POGLAVLJE I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.
(Predmet)

Ovim Zakonom se definiraju izrazi udžbenik i druga nastavna sredstva, uvjeti i postupak njihovog odobrenja i uporabe, prava i obveze nakladnika, te izbor udžbenika i drugih nastavnih sredstava u osnovnim i srednjim školama u Županiji Posavskoj (u daljnjem tekstu Županija).

Članak 2.
(Pojam udžbenika i priručnika)

(1) Udžbenik za osnovne i srednje škole (u daljem tekstu: udžbenik) je osnovno i obvezno nastavno sredstvo, izvor znanja i didaktički oblikovano multimedijalno nastavno sredstvo, čija uporaba omogućava postizanje odgojno – obrazovnih ciljeva i standarda znanja utvrđenih nastavnim planom i programom.

(2) U skladu sa nastavnim planom i programom i ovim Zakonom, udžbenik mora biti:

- cjelovit (samostalan) sa jednom radnom bilježnicom i/ili jednom zbirkom zadataka za osnovnu školu i
- cjelovit ili razgranat (u više dijelova – sa jednom radnom bilježnicom, jednom zbirkom zadataka, odnosno vježbi ili drugim nastavnim sredstvima – za srednju školu), a po mogućnosti ga prati metodički priručnik za učitelje i nastavnike (u daljnjem tekstu: priručnik za nastavnike).

(3) Priručnik za nastavnike je izdanje koje sadrži metodičke upute nastavnicima za što uspješniju obradu nastavnih sadržaja i kvalitetnu uporabu udžbenika.

(4) Izdanja bez teksta su: bilježnice, crtanke, kajdanke, likovne mape i slijedeća nastavna sredstva: geografske karte, geografski atlasi, grafofolije, slijepe karte i ostala nastavna sredstva koja su namijenjena za uporabu u školi.

(5) Priručnik za nastavnike je neobvezno izdanje i koristi se slobodnom voljom i odlukom učitelja ili nastavnika.

POGLAVLJE II. UVJETI I POSTUPAK ODOBRAVANJA UDŽBENIKA

Članak 3.
(Uvjeti za odobrenje uporabe udžbenika)

(1) Udžbenik mora ispunjavati znanstvene, pedagoške, psihološke, didaktičko – metodičke, etičke, jezične, likovno – grafičke i tehničke zahtjeve utvrđene ovim Zakonom, Naputkom za stručnu ocjenu rukopisa udžbenika i drugih nastavnih sredstava, kao i udžbeničkim standardom koji će se donijeti na temelju ovog Zakona.

(2) Ukoliko u udžbeniku i drugim nastavnim sredstvima, postoje sadržaji koji su u suprotnosti s Ustavom Županije, odnosno Federacije Bosne i Hercegovine, osobito u pogledu nacionalnih i vjerskih, ljudskih i manjinskih prava, temeljnih sloboda i odnosa među spolovima, te odgoja za demokratsko pravo, bez obzira na njegove stručne i druge kvalitete, takav udžbenik ne može dobiti pozitivnu ocjenu odnosno odobrenje za uporabu ili korištenje u školama u Županiji Posavskoj.

(3) Udžbenik, odnosno bilo koje nastavno sredstvo ne smije sadržavati reklamne poruke i oglase.

Članak 4.

U osnovnim i srednjim školama Županije mogu se koristiti samo oni udžbenici i druga nastavna sredstva koja imaju odobrenje za uporabu ili korištenje u školama u Županiji prema odredbama ovog Zakona i to od strane ministra prosvjete, znanosti, kulture i športa Županije (u daljnjem tekstu: ministar).

Članak 5.

Autor, odnosno skupina autora udžbenika je odgovorna za sadržaj i didaktičko-metodičko oblikovanje udžbenika i drugih nastavnih sredstava.

Članak 6.

S obzirom da će se udžbenik koristiti najmanje četiri godine, obveza autora i nakladnika je da koncipira udžbenik tako da se ne predviđa mogućnost za crtanje i pisanje. Za tu svrhu će služiti radna bilježnica.

Članak 7.

(1) Nakladnik osnovnih i obveznih školskih udžbenika i drugih nastavnih sredstava za osnovne i srednje škole mora biti registriran u Bosni i Hercegovini.

(2) Autor odnosno najmanje jedan od autora udžbenika u stavku 1. ovog članka mora biti državljanin Bosne i Hercegovine.

(3) U iznimnim slučajevima, i to samo kad su u pitanju strani jezici, Ministarstvo prosvjete, znanosti, kulture i športa Županije (u daljem tekstu: Ministarstvo) može odobriti uporabu udžbenika čiji su autori strani državljani, samo pod uvjetom da isti odgovaraju nastavnom planu i programu i ako su u suglasnosti s odredbama ovog Zakona.

(4) Pod uvjetom iz stavka 2. ovog članka, a u nedostatku udžbenika za pojedine nastavne predmete i razrede u srednjim tehničkim i stručnim školama, Ministarstvo može odobriti uporabu prijevoda ili adaptacije inozemnih udžbenika.

(5) U oba slučaja, kada su u pitanju udžbenici iz stavka 3. i 4. ovoga članka, nakladnik je obavezan sugerirati i predočiti pisanu suglasnost od strane inozemnog nakladnika.

(6) Autor ili suautor udžbenika ne može biti uposlenik Zavoda za školstvo ni Ministarstva.

Članak 8.

(Vijeće za usklađivanje udžbeničke politike)

(1) Radi izrade udžbenika i praćenja udžbeničkog standarda i uređenja udžbeničke politike u Županiji, osniva se Vijeće za usklađivanje udžbeničke politike (u daljnjem tekstu: Vijeće).

(2) Dvije ili više županija mogu osnovati zajedničko Vijeće radi izrade udžbenika i praćenja udžbeničkog standarda i uređenja udžbeničke politike u dvije ili više županija što se regulira ugovorom koji potpisuju nadležni ministri obrazovanja.

(3) Vijeće ima između pet i 11 članova koje imenuje ministar odnosno nadležni ministri obrazovanja ukoliko postoji ugovor dvije ili više županija o imenovanju zajedničkog Vijeća, vodeći računa da u Vijeću budu stručnjaci za razna nastavna područja i udžbeničku problematiku, učitelji i nastavnici, te sveučilišni profesori.

(4) Predsjednik i članovi Vijeća imenuju se na razdoblje od četiri godine i mogu biti ponovno imenovani.

(5) Na prijedlog Vijeća, ministar propisuje:

a) udžbenički standard
b) elemente i instrumentarij za ocjenu usklađenosti udžbenika i priručnika s udžbeničkim standardom, nastavnim sadržajima i ciljevima odgojno – obrazovnog rada.

(6) Postupak izbora i imenovanja predsjednika i članova, način odlučivanja Vijeća, te ostala pitanja iz djelokruga rada Vijeća, propisuje ministar posebnim Pravilnikom.

(7) Postupak izbora i imenovanja predsjednika i članova, način odlučivanja Vijeća, te ostala pitanja iz djelokruga rada Vijeća iz stavka (2) ovoga članka utvrđuju se odredbama ugovora iz stavka (2) ovog članka.

Članak 9.

(Plan potreba za novim udžbenicima i usklađivanje postojećih udžbenika)

(1) Plan potreba za novim, odnosno usklađivanje postojećih školskih udžbenika, utvrđuje se istovremeno sa donošenjem novih, odnosno izmjenama i dopunama postojećih nastavnih planova i programa za osnovne i srednje škole Županije.

(2) Plan potreba iz stavka 1. ovog članka sadrži rokove za predaju rukopisa školskog udžbenika i drugih nastavnih sredstva za odobrenje za uporabu i rokove početka uporabe školskog udžbenika i drugih nastavnih sredstva u nastavi u osnovnim i srednjim školama Županije.

(3) Plan potreba za novim, odnosno usklađivanjem postojećih udžbenika utvrđuje Vijeće na prijedlog Ministarstva.

(4) Nakladnici su obvezni da Vijeću dostave rukopise za recenziranje do 31. 12. tekuće godine za narednu školsku godinu.

(5) Vijeće za usklađivanje udžbeničke politike mora izvršiti recenziranje rukopisa do siječnja/veljače naredne godine i najkasnije do kraja veljače obavijestiti Ministarstvo o izvršenoj recenziji.

(6) Nakladnici su obvezni da dostave primjerak odobrenih udžbenika iz nastavnih predmeta osnovnim i srednjim školama najkasnije do kraja travnja.

(7) Plan potreba za udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima objavljuje se do kraja lipnja tekuće godine i ostaje otvoren najmanje šest mjeseci.

Članak 10.

(Nakladnik)

(1) Nakladnik u smislu ovoga Zakona je pravna osoba odgovorna za priređivanje i pravovremeno tiskanje udžbenika, njegovu cijenu i dostupnost knjižarskoj mreži.

(2) Vjerska zajednica može sama izdavati udžbenik i drugo nastavno sredstvo koje služi za potrebe nastave u vjerskim školama i za vjersku izobrazbu.

Članak 11.

(1) Nakladnik ima urednika za svaki udžbenik i nastavno sredstvo. Ista osoba može biti urednik za više udžbenika i nastavnih sredstva.

(2) Nakladnik mora imati i glavnog urednika.

(3) Za objavljivanje udžbenika i nastavnih sredstava odgovoran je urednik, a ako nakladnik ima glavnog urednika odgovoran je i glavni urednik.

(4) Nakladnik mora imati profesionalnog lektora, profesora hrvatskog jezika, korektora, te likovno-grafičkog urednika.

Članak 12.

(1) Zahtjev za odobrenje udžbenika i nastavnih sredstava podnosi nakladnik.

(2) Zahtjev za odobrenje udžbenika i nastavnih sredstava podnosi se Ministarstvu, tijekom godine, za uporabu u sljedećoj školskoj godini.

- (3) Uz zahtjev se prilaže:
- a) udžbenik i priručnik, u cjelovitom opsegu, likovno-grafički oblikovan i jezično uređen, u tri primjerka, pod šifrom,
 - b) dokaz o autorskom pravu,
 - c) izjava lektora o jezičnoj uređenosti teksta,
 - d) dokaz da je nakladnička tvrtka registrirana u Bosni i Hercegovini, te da uredno podmiruje porezne obveze i doprinose.
 - e) dokaz o ispunjavanju uvjeta iz članka 7.(2) odnosno stavka (3) i (4) istog članka.
- (4) U postupku rješavanja o zahtjevu za odobrenje udžbenika i nastavnih sredstava primjenjuju se odredbe Zakona o upravnom postupku, ako ovim Zakonom nije drugačije određeno.

Članak 13.

(Pribavljanje rukopisa udžbenika i priručnika)

- (1) Za predmet, odnosno nastavno područje za koje ne postoji udžbenik niti zahtjev nakladnika za njegovo odobrenje, Ministarstvo može pribaviti rukopis udžbenika i priručnika putem javnog natječaja, te sufinancirati njegovo izdavanje.

Članak 14.

(Stručno povjerenstvo za utvrđivanje usklađenosti udžbenika i nastavnih sredstava s udžbeničkim standardom)

- (1) Usklađenost udžbenika i nastavnih sredstava s udžbeničkim standardom, nastavnim planom i programom i ciljevima odgojno-obrazovnog rada utvrđuje stručno povjerenstvo za utvrđivanje usklađenosti udžbenika i nastavnih sredstava s udžbeničkim standardom (u daljem tekstu: stručno povjerenstvo)
- (2) Stručno povjerenstvo ima najmanje tri člana (recezenta), a obavezno:
- a) znanstvenika, odnosno stručnjaka za sadržaj nastavnog predmeta ili nastavnog područja za koje je udžbenik namijenjen,
 - b) dva stručnjaka praktičara za nastavni predmet ili područje u osnovnoj ili srednjoj školi, od kojih jedan mora biti metodičar za određeni nastavni predmet ili područje.
- (3) Sastav stručnog povjerenstva utvrđuje se ovisno o vrsti i namijeni udžbenika, a njegove članove imenuje ministar.
- (4) Ministar može imenovati stručno povjerenstvo koje će utvrđivati usklađenost udžbenika i nastavnih sredstava s udžbeničkim standardom zajedno s nadležnim ministrima iz jedne ili više županija što se utvrđuje međusobnim ugovorom.
- (5) Član stručnog povjerenstva ne može biti uposlenik Ministarstva ni Zavoda za školstvo, kao ni autor koji je na spisku odobrenih udžbenika, ni osoba koja je rodbinski povezana s autorom, odnosno rodbinski ili poslovno povezana s bilo kojim nakladnikom udžbenika.

(6) U smislu odredbe stavka 5. ovoga članka član stručnog povjerenstva rodbinski je povezan s autorom, odnosno s nakladnikom ako su u bračnoj ili izvanbračnoj vezi, srodnici po krvi u uspravnoj liniji, posvojitelj i posvojenik, srodnici u pobočnoj liniji do drugog stupnja ili srodnici po tazbini do drugog stupnja.

(7) U smislu odredbe stavka 5. ovoga članka član stručnog povjerenstva poslovno je povezan s nakladnikom ako on ili s njim rodbinski povezana osoba, u smislu odredbe stavka 2. ovoga članka, ima dionice ili poslovni udio nakladnika, ako su u radnom odnosu kod nakladnika te ako su u odnosu bilo kakve poslovne ovisnosti prema nakladniku.

(8) Postupak izbora i imenovanja članova stručnog povjerenstva, način odlučivanja, te pitanja iz djelokruga rada stručnog povjerenstva propisuje ministar.

(9) Postupak izbora i imenovanja članova stručnog povjerenstva, način odlučivanja, te pitanja iz djelokruga rada stručnog povjerenstva u slučajevima iz stavka (4) ovog članka regulira se također ugovorom iz istog stavka (4) ovog članka.

Članak 15.

(Donošenje rješenja o uporabi ili korištenju udžbenika i drugih nastavnih sredstava)

(1) Na temelju mišljenja i ocjena stručnog povjerenstva Ministarstvo će donijeti rješenje o odobrenju uporabe udžbenika i nastavnih sredstava u školama u Županiji.

(2) Međutim, ukoliko se kasnije, prilikom uporabe udžbenika i nastavnih sredstava, u praksi uoče ozbiljne materijalne pogreške, bilo da su rezultat propusta recenzenata, autora ili nakladnika, Vijeće ima pravo zatražiti mišljenje superrecenzenata i na temelju njihove preporuke tražiti od nakladnika da ispravi greške u roku od 30 dana. Ako su greške propust nakladnika onda je nakladnik dužan da vlastitim sredstvima postupi po nalogu superrecenzenata. Ako su greške propust recenzenata Ministarstvo snosi troškove.

(2) Recenzent koji je napravio propuste u recenziranju ne može više biti angažiran na tim poslovima.

Članak 16.

(1) Ministarstvo može odobriti uporabu udžbenika i drugih nastavnih sredstava za isti razred i isti predmet najviše do tri udžbenika i tri nastavna sredstva.

(2) Naputkom za recenziranje i ocjenu rukopisa, koji donosi ministar, bit će određena donja granica njihove kvalitete koju će morati ispunjavati svi zahtjevi iz članka 3. ovog Zakona, što znači da se za neki predmet može odobriti uporaba i dva ili samo jednog udžbenika ili nastavnog sredstva.

(3) Odobrenje korištenja ili uporabe udžbenika i nastavnih sredstava vrijedi najmanje četiri školske godine.

Članak 17.

(Eksperimentalna uporaba udžbenika ili drugih nastavnih sredstava)

(1) Udžbeniku ili drugim nastavnim sredstvima čijim se sadržajima promovira alternativni pristup nastavi i učenju može se odobriti eksperimentalna uporaba u određenima školama najdulje na rok od dvije godine, u skladu sa ovim Zakonom.

Članak 18.

(Sadržaj rješenja o odobrenju uporabe udžbenika)

(1) Rješenje o odobrenju uporabe udžbenika obavezno sadrži:

- a) naziv udžbenika,
- b) ime i prezime autora odnosno skupine autora udžbenika,
- c) predmet, razred i vrstu škole za koju je udžbenik namijenjen,
- d) puni naziv nakladnika,
- e) godinu izdanja školskog udžbenika.

(2) Ako se rješenjem odbija zahtjev, odnosno ne odobrava uporaba udžbenika, podnositelju zahtjeva se uz rješenje obvezno dostavlja i stručna ocjena povjerenstva.

(3) Rješenja iz stavka (1) i (2) ovog članka su konačna. Protiv istih žalba nije dopuštena ali se može pokrenuti upravni spor kod nadležnog suda u roku od 30 dana od dana primitka ovog rješenja

Članak 19.

(1) Prije donošenja ocjene o udžbeniku i priručniku stručno povjerenstvo može zatražiti od nakladnika da u roku od 15 dana ispravi utvrđene propuste i doradi udžbenik ili priručnik.

(2) Ocjena stručnog povjerenstva s obrazloženjem obvezno se dostavlja nakladniku. Obrazloženje mora sadržavati jasne razloge donošenja ocjene, osobito ako se ne predlaže odobrenje udžbenika ili priručnika.

Članak 20.

(1) Školski udžbenici i druga nastavna sredstva izdaju se i tiskaju na hrvatskom jeziku, a mogu biti tiskani i na jednom od ostala dva jezika konstitutivnih naroda u BiH kao i na jezicima nacionalnih manjina sukladno potrebama.

(2) Svaki udžbenik mora biti obilježen zaštitnom markicom izdanom od nadležnog tijela.

POGLAVLJE III. PRAVA I OBVEZE NAKLADNIKA

Članak 21.

(Prava nakladnika)

(1) Nakladnik može podnijeti prigovor na ocjenu stručnog povjerenstva.

(2) Prigovor iz stavka 1. ovog članka podnosi se ministru u roku od osam dana od dana dostavljanja ocjene.

(3) O prigovoru se rješava u roku od 15 dana od dana podnošenja prigovora.

Članak 22.

(Obveze nakladnika)

Obveze nakladnika su:

a) po primitku rješenja o odobrenju udžbenika i nastavnog sredstva dostaviti Ministarstvu obavijest o cijeni istih,

b) objaviti udžbenik i nastavno sredstvo prema predlošku koji je odobren,

c) u udžbeniku i nastavnom sredstvu naznačiti: imena autora, urednika i likovno-grafičkog urednika, stručnog povjerenstva recenzenata, lektora, godinu i redni broj izdanja tiskanja kao i naziv i mjesto grafičke kuće koja tiska udžbenik, te klasifikacijsku oznaku, kao i broj i datum rješenja o odobrenju,

d) tiskati odobreni udžbenik i nastavno sredstvo i učiniti ga dostupnim knjižarskoj mreži najkasnije mjesec dana prije početka školske godine,

e) pridržavati se utvrđenog iznosa cijene udžbenika i nastavnog sredstva,

f) od svakog izdanja udžbenika i nastavnih sredstava dostaviti dva primjeraka Ministarstvu.

Članak 23.

(Izmjene odobrenog udžbenika)

(1) Ako tijekom postupka za odobrenje udžbenika nastane spor u smislu autorskih prava, rješenje o odobrenju uporabe udžbenika donijet će se nakon okončanja spora.

(2) Ako nakladnik mijenja udžbenik ili njegove dijelove prije isteka roka na koji je odobren, dužan je rukopis donijeti na ponovnu recenziju da bi dobio odobrenje za navedene promjene.

(3) Isti postupak vrijedi kada autor prenese udžbenik ili nastavno sredstvo iz jedne u drugu nakladničku kuću.

(4) Nakladnik može mijenjati ili dopunjavati odobreni udžbenik do 20% sadržaja, uz suglasnost Ministarstva, bez ponovne recenzije.

POGLAVLJE IV. UPORABA UDŽBENIKA

Članak 24.

(Registar i katalog odobrenih udžbenika)

(1) Ministarstvo vodi registar odobrenih udžbenika i priručnika, te evidenciju o zastupljenosti udžbenika u upotrebi u osnovnim i srednjim školama.

(2) Ministarstvo katalog odobrenih udžbenika koji se mogu koristiti u sljedećoj školskoj godini s podacima o naslovu, autoru, odnosno autorima udžbenika i nastavnih sredstava, vrsti škole, predmetu i razredu za koji je odobren, nakladniku te maloprodajnoj cijeni udžbenika objavljuje u „Narodnim novinama Županije Posavske“.

(3) Katalog iz stavka 2. ovog člana objavljuje se najkasnije do kraja lipnja tekuće godine.

Članak 25.

(1) Članovi stručnih aktiva učitelja i nastavnika po predmetnim područjima, iz popisa odobrenih udžbenika, donose odluku o izboru udžbenika koji će biti u upotrebi tijekom sljedeće školske godine.

(2) O izboru udžbenika, škola je dužna obavijestiti roditelje učenika najkasnije do kraja srpnja tekuće godine isticanjem obavijesti na oglasnoj ploči škole ili na drugi odgovarajući način.

(3) Odluka o izboru udžbenika ne može se mijenjati u tijeku školske godine.

Članak 26.

(Povlačenje udžbenika iz uporabe)

(1) Udžbenik se povlači iz uporabe:

- a) ako to traži nakladnik,
- b) ako se ne primjeni članak 15. stavak 2. ovog Zakona,
- c) ako udžbenik nije odobren u skladu s odredbama ovog Zakona.

(2) Rješenje o povlačenju udžbenika iz uporabe i drugih nastavnih sredstava donosi ministar na prijedlog Vijeća.

POGLAVLJE V. KAZNENE ODREDBE

Članak 27.

(Kaznene odredbe)

(1) Novčanom kaznom od 5.000,00 do 10.000,00 KM, kaznit će se za prekršaj, osnovna ili srednja škola u kojoj je u uporabi udžbenik ili nastavno sredstvo koje je u suprotnosti sa čl. 15. stavak 1. i čl. 25. ovog Zakona.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog člana kaznit će se i odgovorna osoba u školama iz stavka 1. ovoga članka iznosu od 1.000,00 do 3.000,00 KM.

Članak 28.

(1) Novčanom kaznom od 10.000,00 do 15.000,00 KM kaznit će se za prekršaj nakladnik koji postupi suprotno članku 22. ovog Zakona.

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba nakladnika novčanom kaznom od 1.000,00 do 3.000,00 KM.

POGLAVLJE VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 29.

(Rok za imenovanje Vijeća za usklađivanje udžbeničke politike i rok za predlaganje akata iz nadležnosti Vijeća)

(1) Pravilnik kojim se propisuje postupak izbora i imenovanja predsjednika i članova, način odlučivanja Vijeća, te ostala pitanja iz djelokruga rada Vijeća i Naputak za recenziranje i ocjenu rukopisa, donijet će ministar u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(2) Ministar ili ministri iz više županija, ako Vijeće osniva više županija zajedno, će osnovati Vijeće i imenovati njegove članove najkasnije u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

(3) Vijeće će predložiti akte iz djelokruga svog rada u roku od 90 dana od dana donošenja akta o njegovu osnivanju.

Članak 30.

(Primjena ovog zakona na ranije započete, a nedovršene postupke za odobrenje udžbenika)

Postupci za odobrenje udžbenika koji su započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršit će se prema odredbama ovog Zakona.

Članak 31.

(Rok za primjenu udžbenika odobrenih prije stupanja na snagu ovoga Zakona)

Udžbenici koji su odobreni do stupanja na snagu ovog Zakona mogu ostati u upotrebi u osnovnim i srednjim školama najkasnije do kraja školske 2010./2011. godine.

Članak 32.

Stupanjem na snagu ovog Zakona prestaje primjena svih propisa koji su se primjenjivali na području Županije, a odnose se na postupak pripremanja i odobravanja udžbenika, priručnika i drugih nastavnih sredstava za osnovne i srednje škole.

Članak 33.

(Stupanje na snagu)

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama Županije Posavske“.

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
ŽUPANIJA POSAVSKA
Skupština
Broj: 01-02-108/2009
Domaljevac, 18.02.2010. godine

Predsjednik Skupštine
Zvonko Mišković, v.r.